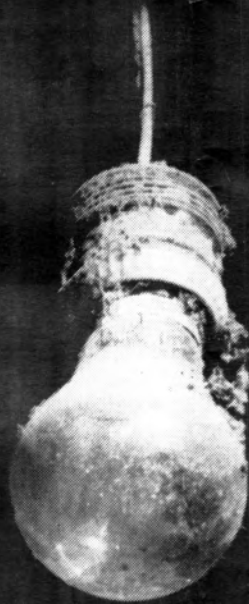

coanegra

Número 25 - Gener - Febrer 86

Preu: 100 pts.

PRENSA
CORTINA

SUMARI.

Informació local	pàg. 3
Informació Municipal.	pàg. 5
En poques paraules	pàg. 6
Cartes. Pagesia	pàg. 8
Entrevista: Miquel Niell	pàg. 9
Reportatge: Pelat	pàg. 10
Els cavalls de Santa Maria	pàg. 13
La mel, Migjorn.	pàg. 14
Esquitxos. Los siete Juanes	pàg. 15
Juventut: Adela Marí.	pàg. 16
Esports	pàg. 18
Esquitxos.	pàg. 20

coanegra

PUBLICACIÓ
DE L'O.C.B. DE
SANTA MARIA
DEL CAMÍ

Depòsit legal PM 381-1981.

EDITA:

Obra Cultural Balear de Santa Maria
del Camí.

EQUIP DE REDACCIÓ.

Bernat Calafat
Pere Josep Calafat
Magdalena Canyelles
Angela Dolç
Vicenç Grau
Mateu Morro
Jaume Salom
Joan Serra

COL·LABOREN

Maria Amengual
Josep Capó
Margalida Colom
Martensson
Pere Mesquida
Migjorn
Gori Negre
Joan Ramis
Jaume Vich

FOTOGRAFIA

Rafel Pizà

PORTADA

Fotografia de Rafel Pizà

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT:

Joan Alcover, 11
Santa Maria del Camí.

IMPRESA ALS TALLERS:
EDICIONS MANACOR S.A.

Els articles firmats en aquesta revista
sols expressen l'opinió dels seus
autors.

PER UN FUTUR DE PAU: NO A L'OTAN

Dia 12 de març se'ns convocarà a les urnes per a què ens pronunciem sobre la conveniència o no d'estar a l'OTAN. Una qüestió de molta d'importància per al nostre futur, que ens afectarà a tots, i que per tant ens obliga a mesurar el sentit del nostre vot.

Però, què és l'OTAN? es demanarà potser molta gent. ¿Per a què és tan important la nostra presència en aquesta aliança militar? Difícilment podrà trobar respostes. És més fàcil abusar del control de la televisió i d'altres mitjans de comunicació, per anar formant una opinió favorable a l'OTAN, que no informar. En aquest sentit el govern està utilitzant els mateixos recursos del franquisme: ús i abús dels mitjans de comunicació controlats per ell, plantejament d'una pregunta confusa, és d'una argumentació ridícula i impròpia d'un govern que ens prometia un "canvi".

L'OTAN és una organització militar, una organització que segueix una política ofensiva en la cursa d'armaments, cosa que es tradueix en una escalada permanent d'armes convencionals i nuclears. Una organització que no respon als interessos i a les necessitats d'Europa, sinó que segueix les directrius dels Estats Units, i que fonamenta tota la seva estratègia en la contemplació d'un ús possible d'armes nuclears, en la possibilitat d'una guerra nuclear limitada a Europa.

Per a l'OTAN i per als Estats Units la importància militar de l'Estat Espanyol és clara: podem servir com a port-aeroport molt útil per a qualsevol iniciativa d'atac i de gran magatzem-polvorí nuclear de retaguardia. L'eventualitat d'intentar exigir —des de dins l'OTAN— una no nuclearització de l'Estat Espanyol és del tot inimaginable. Una integració parcial i sense una funcionalitat real en un context de guerra nuclear sols la pot plantejar que ha de cercar vots desesperadament per salvar la imatge del govern. La presència a l'OTAN implica necessàriament sotmetre's a l'estratègia d'aquesta organització. Bastarà amb què Felipe González digui que "los intereses de España lo exigen" per a què el govern acordí la instal·lació de míssils nuclears sense cap necessitat de demanar l'aprovació de ningú.

Estar a l'OTAN és inconcebible sense estar integrats militarment i nuclearitzats. En definitiva implica augmentar els perills de guerra i supeditar-nos —encara més— a interessos que no són els nostres. Però, a més, seguir a l'OTAN vol dir seguir augmentant cada any els pressuposts militars, que el 1986 ja pugen a 966.583 milions de pessetes, i reduir les inversions socials dedicades a millorar la nostra comunitat. Pressuposts que haurem de pagar amb els nostres impostos.

Amb el preu d'un tanc modern es poden construir mil aules, amb capacitat per 30.000 nins; el preu d'un submarí "Trident" equival al cost de mantenir escolaritzats 16 milions de nins dels països pobres; per a mantenir les despeses militars en els nivells actuals cada persona ha de sacrificar durant la seva vida 3 o 4 anys dels seus ingressos. I com aquests podríem donar molt més exemples de l'absurditat de l'armamentisme actual i de la política dels blocs militars, sostinguda per l'OTAN.

No hi pot haver dubtes el proper 12 de març. Per una Mallorca en pau, per una Europa desnuclearitzada, per un futur sense bombes: NO A L'OTAN.

DINS EL MARC DEL

// CONGRÉS IN-
TERNACIONAL DE LA
LLENGUA
CATALANA
+ MCMVI 86

ELS REIS: GRAN DESFILADA DE CARROSSES

El dissabte de reis fou en diumenge, i la festa començà ben prest, devers les cinc i mitja de l'horabaixa sa Plaça dels Hostals estava de gom a gom, de pares i fills, de mares i filles, gent il·lusionada —sobre tot els més petits— en l'arribada dels Reis Màgics d'Orient.

La desfilada fou un èxit, hi participaren molts

de santamariers muntant carrosses, carrosses per a tots els gusts i colors. Participant en elles col·lectius com: Associació Tercera Edat, Societat de Caçadors, Migjorn, Grup de Ball de Na Margalida Mateu, i Grups de gent de distints carrers de Santa Maria, vos n'oferim una petita mostra, llàstima que no poguem oferir-les totes.

Destacà, i així ho comentà molta gent, la realitzada pel grup de veïnats de S'Escoleta, amb la carrossa nou de butxetes, sense cap mena de dubte, fou la més original i ocurrent.

Recollim les queixes de certes persones majors del poble, que trobaren que els Reis quedaren un poc deslluïts després de tanta

carrossa i dels excel·lents cavalls de les Quadres de Santa Maria.

Ja anats els reis a l'església feren els seus clàssics discursos en mallorquí. I una altra cosa preciosa, malgrat esser un poc lenta, fou l'entrega directa als nins de les joguetes a la mateixa plaça.

B.C.

PERRUQUERIA

JOAN I MARIA

Antoni Gelabert, 18 Tel. 62 06 81
SANTA MARIA DEL CAMI

VINS RUBI

ELABORACIO PROPIA

Celler: Bartomeu Simonet, 4
SANTA MARIA DEL CAMI

Tel. 62 00 68

SI VOLEM BON ANY HEM DE SEMBRAR CADA ANY.

I tothom ho ha de fer a la seva manera, amb les seves eines i amb l'esforç de cada dia.

Per això, el Consell Insular de Mallorca du a terme la seva tasca, defensant la qualitat de vida a tots els pobles i ciutats mallorquines.

fent arribar a tothom la nostra

cultura i garantint uns bons serveis públics.

I ho fa a través de les

diverses àrees d'actuació: Àrea Econòmica, Acció Social i Sanitat, Àrea de Cultura i Esport, i Àrea de Cooperació i Ordenació del Territori. Sembrant perquè tothom pugui recollir els fruits.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Nit de Sant Antoni

FOC I TORRADA DE PORQUIM

Revetla de Sant Antoni, a les vuit i busques de la nit, un fred que pela de bon de veres a sa Plaça de la Vila, tothom esperant que s'encengui el fogueró de l'Ajuntament per a començar la bulla, i el foc començà a cremar als demés foguerons. A la plaça de la vila, en Bartomeu Bennassar feu una esplèndida amollada de globus, i començà a tocar el conjunt Hawaii, repartida de botifarrons, sobrassada i pa, i vi ben vitenc de la vila.

Es una llàstima que aquest any no hi ha hagut moltes disfresses, la nit de bulla no fou molt animada, malgrat tot, es feren cançons, bones riallasses entre glop i glop de vinassa ben rasposa.

Molta animació hi havia al fogueró de **Sa Vileta**, on es feren bones ximbombades ben rabioses i on hi havia un grup de disfressats, animació i cant també al fogueró de **Sa Revolta**, Trui al Fogueró del **Club**

A sa Vileta hi havia moltes de fresses

Unió Ciclista a Ca'n Carol, on en Colavet entretenia a la gent amb un orgue electrònic, i on un home ben content divertia a la gent escarnint famosos cantants.

Animació de prest als

foguerons de les escoles: tant al de l'escola **Ramón Lull** com al del **Col·legi Públic**.

Disfresses, cantades i rialles ben fresques al fogueró dels veïnats de **Sa Plaça de Son Fango**. A davant Ca'n Beia hi estaven torrant llom, i bevent vi al fogueró de la **Societat de Caçadors**, on s'hi feren tonades i glosades ben picantetes. També se celebraren foguerons a **Son Cosset** i al Carrer **Bisbe Perelló**.

Fogueró de sa Petanca, animat a sa Plaça nova, on se cantaren cançons flamenques i bones dosis de palmes.

Teatre Mallorquí tradicional al fogueró de **S'Es-**

coleta, on un grup de veïnats escenificaren l'obra costumista "Es desespero de Madó Margalida".

Bones rialles, malgrat per l'ambient propi del fogueró no es sentissin massa els diàlegs. Després hi hagué ballades ben participades de ball mallorquí.

Dia de Foc i torrada de porquim, de bulla també. Però no com fa uns 5 o 6 anys, on hi havia moltes disfresses i enrenou fins tard. Passades les dotze tot ja era mort, sols quedaven els calius i les cendres dins una nit de fred de gener. De tota manera, bon i participat Sant Antoni.

B.C.

Els veïnats de s'Escola varen representar "Es desespero de Madó Margalida"

MOLT BE:

Es de resaltar que l'Ajuntament va fer els cartells de Sant Antoni en la nostra llengua, de qualque manera fa passes per a normalitzar-la, però cal seguir i fer-ho amb altres cartells, les actes i impresos oficials, i en el Bolletí Informatiu. També el cartell anunciador dels foguerons de ses escoles i el de l'obra de teatre foren en la nostra llengua, ànims, entre tots ho aconseguirem. COANEGRA, recorda que està oberta a col·laborar en la correcció i assessorament lingüístic per a tota entitat o persona interessada del poble.

B.C.

PANADERIA - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

SANTA MARIA

Coses de la Casa de la Vila

Ple Ordinari. FESTES LOCALS DE L'ANY 1986.

Tal i com indica la Direcció Provincial del Ministeri de Treball i d'acord amb l'establert a l'Estatut dels Treballadors i d'acord amb la Comunitat Autònoma, en Festes Locals el nostre Ajuntament ha de proposar dues festes pel nostre poble. Tradicionalment es proposaven les festes del Firó i Santa Margalida, però vist que aquesta darrera coincidia en diumenge el Sr. Batle va proposar que fos substituïda pel Dijous Sant.

El Regidor Salom va proposar que fos substituïda la festa de Santa Margalida pel dia de Sant Antoni, ja que aquesta diada té gran incidència festiva el nostre poble i a la resta de Mallorca. El Sr. Batle va contestar dient que el Dijous Sant era festiu a Palma, pel que repercuteix això al nostre poble.

Se va acordar proposar per l'any 1986 Festes Locals, inhàbils, retribuïbles i no recuperables els dies: 28 d'abril: **Es Firó** i el dia 27 de Març: **Dijous Sant**.

GESTIO I EQUIPAMENT EDIFICI MUNICIPAL.

Per unanimitat es va acordar autoritzar el Sr. Batle perquè en nom de

l'Ajuntament realitzàs gestions oportunes per firmar els corresponents convenis relatius a l'equipament de l'Edifici Municipal.

COL·LOCACIO DE FAROLAS A LA CASA DE LA VILA.

Presentada la Moció pel T. de Batle Mesquida, va proposar la col·locació de dues faroles a la façana de l'Ajuntament, ja que causa mal efecte per la manca de llum que hi ha.

El Regidor Capó de UM va dir: "Opín que en temps de crisi i d'austeritat aquests gestos se podrien suprimir... L'enllumenat que hi ha és suficient... Si es tractàs d'un lloc d'urgències o socors per la salut dels ciutadans, el meu Vot seria favorable". El regidor Miquel Parets se va adherir. El Regidor Ramis va dir "que era una despesa excessiva". El regidor Salom va dir que seria millor no rompre la façana, col·locant les Faroles de pau alt damunt la voravia.

El Sr. Mesquida va precisar que el consum seria ínfim i que no espanyava l'estètica de la façana.

Es va aprovar la proposta amb l'abstenció del Sr. Ramis i el vot en contra dels Srs: M. Parets i Capó.

ADECENTAMENT DE

DADES ESTADISTQUES DE LA BIBLIOTECA MUNICIPAL DURANT L'ANY 1985.

en aquesta data: 3.177.

Moviment mensual de la Biblioteca durant l'any 1985:

	Lectures	lectors
Gener	404	216
Febrer	457	242
Març	515	253
Abril	348	180
Maig	460	233
Juny	283	154
Juliol	78	45
Agost	47	28
Setembre	186	81
Octubre	514	300
Novembre	494	292
Desembre	423	285

Número total de persones amb carnet de préstec: 387.
Número de llibres ingressats a la Biblioteca durant l'any 1985: 318.
-amb càrrec a l'aportació municipal: 221.
-aportació Centre Coordinador de Biblioteques: 93.
-altres procedències: 4.
Fons de la Biblioteca

"LA CRUZ DE LOS CAIDOS".

A proposta del Sr. Mesquida es va presentar la següent moció: "Propongo que se realice una limpieza general al Monumento de los Caídos (situado en la plaza Caídos de esta Localidad) para que quede un Monumento digno como se merece".

La proposta va encendre un extens debat entre el proponent i l'oposició entre el qual es va dir:

Regidor Ramis: no aprecia en res el citat monument, pel que representa. S'haurien d'esborrar tots els símbols que hi ha ja que representen a un sol ban i a més són anticonstitucionals.

Regidor Salom: S'adhereix al manifestat pel Sr. Ramis. El monument no és representatiu dels morts de la passada guerra, ja que els que hi va haver de l'esquerra no hi són representats.

Tals manifestacions feren retirar la proposta de la deliberació i l'assumppte quedà aparcat sota la taula.

PRECS I PREGUNTES.

-El regidor Salom s'interessa pels arbres que es tomen a la Plaça dets Hostals. Així també pels taponaments que hi ha els de saigües de la plaça Espanya.

-El regidor Capó va demanar pels motius perquè no havien rebut els regidors d'UM, els regals de Nadal que cada any reben la resta de regidors. S'interessa també pel perill que suposa un pou situat al C/ Casenoves. El Sr. Capó va protestar per l'aparcament de cotxes damunt el passeig. També va demanar la possibilitat de celebrar plens el matí.

-El Regidor Santandreu va demanar un disc de limitació de velocitat al carrer Baronia de Terrades, per la confluència de nins que juguen allà. També va demanar enviar una protesta a la CTNE pel mal servei de les comunicacions telefòniques.

-El Regidor Ramis, demanà sobre el servei veterinari, no el considera correcte, el menescal hauria de viure al poble i que ell personalment no fa les tasques d'inspecció al poble. Demanà també per la col·locació de les plaques Carrer Llarg i Plaça dets Hostals, ja que estan en possessió de l'Ajuntament. Demanà també pels costs de les peneres de nadal que es regalen als regidors, així com també de la procedència dels presuposts.

-Regidor Mesquida va demanar que es facilitàs la factura dels costs de llum als comerciants dets Hostals, per l'il·luminació nadalenca.

COMERCIAL SANTA MARIA

- * SANEJAMENT
- * ELECTRICITAT
- * REGATGE
- * FERRETERIA

Plaça dets Hostals, 3

Telèfon 62 03 75

Santa Maria del Camí (Mallorca)

VIII Congrés del Partit Socialista de Mallorca.

El passat any, els dies 21 i 22 de Desembre es celebrà a la Sala Albeniz de l'Auditori de Ciutat, el VIII Congrés del PSM, sota el lema "Mallorca Primer". S'analitzaren diverses ponències sobre política general, política autonòmica i local, política del partit i organització interna. El diumenge se celebraren les eleccions per a les Comissions de Comptes, Comissió de Conflictes i la Comissió Executiva, essent elegides per majoria. El nou secretari general és el Santamari **Mateu Morro i Marcé**, professor d'història i de català, elegit per 80 vots a favor, 1 en contra i 5 abstencions. Mateu Morro manifestà, que la línia de la nova executiva serà lluitar per una Mallorca millor i més justa, normalitzant la llengua i la cultura, des del Nacionalisme d'esquerres.

Obres al Carrer Llarg.

Al carrer Llarg la Companyia Telefònica Nacional d'Espanya, ha realitzat unes obres de millora en la seva xarxa de comunicació, les dites obres han tengut paralitzat el carrer prop de tres setmanes. Una colla de 8 obrers amb un capataç han estat un munt de temps

fent obres. Més a poc a poc creim que no s'hi podia anar.

"Adoració dels Sants Reis d'Orient".

Ja és el segon any que aquesta obra tant popular del teatre popular mallorquí, entre el profà i el religiós, ha tornat romanent dins els calaixos de l'oblit. Que n'era de preciós el dia de Reis després d'una bona menjua i bon cafè, anar a sa Plaça de la Vila a esclafir de rialles d'aquest bell sàinet. Coratge! Meam si l'any que ve podem tornar a veure-la!

L'autovia Marratxí-Inca.

A finals de Gener va venir a Palma de Mallorca el Ministre de Transports Sr. Cosculluela, firmant un conveni de carreteres amb la Conselleria d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori del Govern Balear. Dins aquest paquet hi estava la continuació de l'autopista en forma d'autovia fins a Inca, les obres començarien a finals d'any i acabarien el 1989. L'autovia perjudica als Santamariers, tant als pagesos com als comerciants, seria necessari trobar altres solucions a les comunicacions per carretera de la nostra illa que no comportin aquests atemptats ecològics.

Mateu Morro és el nou secretari general del P.S.M.

Una jove mor d'accident de tràfic.

Na Maria Francesca Ordines Bover, de 21 anys, santamariera, actualment residia a Palma, troba la mort a l'autopista Marratxí-Inca el passat dia 25 de gener a la matinada, quan el cotxe que conduïa el seu novii va sortir de la carretera pegant a les valles de protecció de l'autopista, el novii que nom Jaume Riera, està greu. El dilluns, dia 27, se celebrà a l'església parroquial de Santa Maria del Camí el funeral en sufragi seu. Descansi en pau. Expressam el nostre més sincer condol als seus pares, germans, novii, familiars i coneguts per tan sensible pèrdua. Al cel sia.

Un accident devora es Colcador.

Na Francisca Pizà, santamariera, el passat dia 28 de gener va tenir un accident de tràfic devora es Colcador, a l'entrada del poble venint de Palma, quan un cotxe que venia en direcció contrària derrapà i pegà al que conduïa ella. Na Francisca fou ingressada d'Urgències a Son Dureta, on està els primers dies a la U.C.I., fou sotmesa a una operació de les extremitats inferiors. Ara, està en període de recuperació.

Grup de música Coanegra.

El passat dia 19 de Gener, revetla de Sant Sebastià el grup de Música Coane-

gra de Santa Maria actuà al poble de Costitx. Després actuació el dia 2 de febrer al matí al Parc del Mar de Ciutat, en les activitats que l'Ajuntament de Palma hi realitza. El mateix dia 2 a la tarda actuaren a Manacor en l'acte de Constitució del Consell d'Entitats promotores del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

Dia Escolar de la No Violència i la Pau (DENIP)

Dia instaurat al nostre país a partir de 1964, commemora l'aniversari de la mort de l'apòstol de la pau Mahatma Gandhi, que fou assassinat el 30 de gener. Enguany és el 23 DENIP, a totes les escoles de Mallorca i del món realitzen una sèrie d'actes en favor de la pau i la no violència. Les escoles de Santa Maria: Col·legi Públic d'EGB i Col·legi Ramon Llull, se sumaren en aquests actes per la pau i la convivència no violenta.

II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

El passat dia 2 de febrer es celebrà a Manacor, l'acte de Constitució del Consell d'entitats promotores del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, al qual hi assistí COANEGRA, que n'és entitat promotora, com moltes revistes de pobles i l'Associació de Premsa Forana. Així, queden oberts una sèrie d'actes a desvolu-

MIQUEL SANTANDREU

- *Vespinos *Mobilettes
- *Moto - sierra ECHO
- *Moto - cultor PIVA
- *VESPA

Bernat de Sta. Eugenia, 126
Tel. 62 00 77 SANTA MARIA DEL CAMI

ció de Barcelona, l'autor és en Mateu Morro i en Sebastià Serra. Es un recull d'articles de temàtica nacionalista de la Mallorca de 1900 a 1936, amb una introducció socio-històrica molt encertada.

Trobada del Museu de Mallorca.

El Museu de Mallorca ha realitzat una important trobada. Es tracta del dibuix original, en colors, de grans proporcions, que el segle passat realitzà Alexandre Sureda tot just descobert el mosaic de la basílica cristiana de Son Fiol (Cas Frares), que han reproduït alguns llibres d'història.

Seria de justícia que el Patrimoni Artístic Nacional adquirís la finca de Cas Frares per a realitzar-hi noves excavacions i després deixar ben senyalats els contorns de la basílica que es pogués visitar fàcilment.

Premi de dibuix Antoni Gelabert 1986.

El premi de dibuix Antoni Gelabert 1986, convocat per la Galeria d'Art Bearn, ha estat concedit al nostre paísà Joan Artigues Fiol. El premi estava dotat amb 60.000 pts. i el guanyador podrà exposar gratuïtament a l'esmentada galeria. El jurat era format per Miquel Pons, Ritx Miller i Roca Fuster. El títol de l'obra premiada és "Esbós per a un àngel". Joan Endavant!.

Excursió del grup de capellans Vidalba a S'Ermita

El passat tretze de gener l'estol de capellans Vidalba partia a peu des de Santa Eugènia i a mig dia arribava a l'ermita de Son Seguí. Eren una trentena i entre ells hi anava el bisbe de Mallorca Dr. Ubeda. Foren rebuts pels capellans de Santa Maria. El rector havia preparat l'ermita i Josep Capó donà una relació històrica. El poeta Pere Orpí hi recità "Mare de Déu de la Pau" de Miquel Dolç i "Regina Pacis" de Maria A. Salvà. Restaren admirats de l'excel·lent balconada sobre la gran badia de Ciutat que és el Puig de Son Seguí.

Nou administrador de Correus.

En Josep Canyelles Ferrer de Santa Maria, és el nou administrador de l'oficina de Correus, després d'haver estat durant molt de temps al poble veïnats d'Alaró. Desitjam a en Pep molta sort en el seu nou destí.

Festes dels Darrers Dies (Carnaval o Carnestoltes).

Ja a punt de cloure aquest número de Coanegra hem vist el programa de l'Ajuntament dedicat als Darrers Dies. Dia 7 hi haurà hagut foguerons i ball de carnaval, caparrots, disfresses, actuacions musicals i altres coses que hauran fet sentir el pas d'aquesta festa. par durant aquest primer semestre de 1986, que culminaran en la celebració de la part científica i filològica del Congrés.

Sa Fira, Ja!

A sa plaça nova un grup de fireros han instal·lat uns "caballitos" i uns autos de xoc, molta de gent del poble s'ha queixat d'aquesta fira prematura. Que sols duu despeses als al·lots del poble. Sa fira es per Abril, i foris! No la desvirtuen.

L'Esquerra Nacionalista a Mallorca.

Aquest és el títol del darrer llibre de la col·lecció Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme català, d'Edicions la Magrana i la Diputació. **Classes de gimnàsia al Col·legi Públic.**

L'Associació de Pares d'Alumnes (APA) del Col·legi Públic d'EGB, ha muntat des de les primeries d'aquest curs escolar unes classes de gimnàsia per a adults que es realitzen al mateix col·legi, els Dilluns, Dimecres i Divendres, en dos horaris de 20 a 21 i de 21 a 22. Es tot un èxit de gent, cal assenyalar que són cursos de Gimnàsia Femenina, i el preu són 1.400 pts. al mes. Tot un èxit de participants i una fita important de l'APA.

Un jove de Santa Maria mor en un lamentable accident.

Un altre trist accident ha commogut el nostre poble, de 16 anys Francisco Muñoz Muñoz, morí a Ciutat el dia 4 de febrer en caure des d'una considerable altura. En Francisco, un al·lot estimat per tots els que el coneixien, estudiava F.P. a Inca. Tenia un gran

interés per aprendre coses noves, i això el feia ésser un dels lectors més constants a la Biblioteca Municipal. Realment aquesta és una perduda irreparable per a tots. Expressam el nostre més sincer condol als pares, familiars i amics.

Acte de Constitució del II Congrés de Llengua Catalana.

El passat 2 de febrer es va celebrar a Manacor l'acte de presentació del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i de constitució del Consell d'entitats promotores de les Illes Balears. A aquest acte hi varen assistir representants de Coanegra, així com una representació de l'Ajuntament de Santa Maria.

Moviment demogràfic. Del 15-12-85 al 31-01-86.

Defuncions:

Miquel Dolç Jaume (30-12-85)
Bartomeu Gamundí Sastre (2-1-86)
Maria Alomar Bergas (20-1-86)
Rafael Garau Capó (28-1-86)

Naixements:

Joan Gelabert Morey (18-12-85)
Maties Eduard Catalat Mesquida (19-12-85)
Caterina Maria Canyellas Guasp (3-1-86)
Miquel Sastre Sanz (13-1-86)

Matrimonis.

Bartomeu Canyelles Canals i Maria del Carme Espejel Muñoz (11-1-86)

S'avenc

Plaça d'els Hostals, 22
Tel. 62 09 38

SANTA MARIA DEL CAMI

Santa Maria, 20 de
Gener de 1986.

El meu agraïment a la revista COANEGRA per la publicació de la següent carta.

A Maria Alomar.

Maria, no sé com començar; només sé que cada segon, cada minut, cada hora que passa pensam amb tu, ho veig en la cara de tots.

Quan escrit aquestes paraules fa un dia que ens vares deixar. Tenies 47 anys, unes ganades loques de viure i una por horrorosa a l'operació: "—Només tenc por a no despertar-me" repeties contínuament. Però ho havies de fer Marieta i no hi havia altra sortida.

Passavem gust de venir una estona a ca teva, deixaves tot d'una ses feines i mos demanaves si volíem un cafetet, o berenar, o una copeta... Tenies poc, però el que era teu, era nostre si ho volíem. Després parlàvem del que fos, quasi sempre tenies coses que dir i si no callaves i escoltaves, sabies escoltar tan bé.

Es teu homo (que és encantador), es teus fills, nora, pares, germanes i germà, cunyats, nebots, amics i tots es que te coneixien en general te plorarem encara molt de temps Marieta i no t'oblidarem mai. Una besada molt forta i gràcies per tot.

Margalida i molts més.

Poesia

N'ENAMOR DE TU CADA DIA UN POC MES.

M'enamora de tu cada dia un poc més la teva mirada entra al meu territori mental i jo te la torn disfressant la debilitat que és part de la meua forma d'esser. Represent sense ser-ho el perfecte encisat, el que som em fa por dir-t'ho tot d'una perquè sé que no hi hauria enteniment. Però, així i tot, els traumes no superats no impedeixen que somii un futur millor.

Pere Mesquida Ros.

ANTONI I BARTOMEU CANYELLES VICH

TECNICS ASSESSORS

- *Naus Industrials i agrícoles
- *Instal·lacions contra incendis
- *Instal·lacions elèctriques
- *Projectes agrícoles
- *Estudis i informes tècnics
- *Projectes en general
- *Assessorament tècnic de finques

Carrer Llarg, 71 SANTA MARIA DEL CAMI

Pagesia

ES PAGES I ES MERCAT COMU EUROPEU (CEE)

Creim que en aquesta pàgina de pagesia hem de parlar necessàriament un poc d'uns fets que fan intuir que dins sa pagesia hi haurà en poc temps uns canvis importants, a n'es quals mos haurem d'adaptar si volem sobreviure.

Aquests canvis i fets són: sa Declaració de Renda, s'entrada a n'es Mercat Comú Europeu (CEE), sa normalització d'es productes agrícoles i s'IVA (Impost de Valor Afegit). Tot això són coses que estan bé, però també cap d'aquestes coses mos treurà a n'es pagesos i a n'es camp de s'estat crític en que mos trobam. Ni tampoc suposarà es llevar-mos un caramull d'hores de feina a fer cada dia, per a poder guanyar un sou mínimament digne.

En canvi creim que en principi l'únic que suposa p,es pagès és un esforç més considerable i més fort, i en canvi no aconseguir una contrapartida de millora de sa seva situació i de millores profitoses p'es camp mallorquí. Tot això no és més que un reflex de sa política d'es nostre Govern Balear i d'es Govern Central de Madrid d'ignorar es camp mallorquí, i que sempre centren s'economia d'aquesta illa cap a n'es turisme, obli-

dant-se en gran mesura d'es pagesos.

Però, es pagesos hem de fer un esforç perquè no diguin que estam al marge de ses lleis i que no puguin dir "es pagès sempre és un dolent". Haurem de fer sa Declaració de Renda, normalitzar es productes agropequaris, haurem de suportar s'IVA en la mesura que mos afecti. Ah!, però a canvi d'aquestes coses hem d'exigir a n'es Govern de Balears i al Central de Madrid que mos garantitzin un nivell de vida digne com es nivell de qualsevol ciutadà de l'estat, amb es seus mateixos privilegis i drets.

Per aconseguir contra-prestacions d'es Govern Balear i del Central de Madrid, és necessari estar molt units. Per aconseguir això es precís fer passes cap a una unió vital d'es pagesos com: associacions de productors, cooperatives, potenciar sindicats pagesos que defensin realment ets interessos d'es pagesos. D'aquesta manera al manco podrem competir amb es països que ja formen part de la CEE, que tenen uns agricultors i ramaders units i protegits p'es seus respectius Governos.

Gori Negre
Jaume Vich

INSTAL·LACIONS ELECTRIQUES
XARXES DE BAIXA TENSIO
REPARACIONS EN GENERAL

FORELECTRIC

Juan Henares - Juan Forteza

Carrer Sol, 38
Telèfon 51 18 14
BINISSALEM

Carrer Jaume I, 14
Telèfon 62 09 39
SANTA MARIA DEL CAMI

MIQUEL NIELL

-A on vares començar a exercir?

-De metge aquí, anteriorment havia fet feina quatre anys d'ATS a Saragossa. L'any 69 vaig començar sa carrera i a 4t. curs me convalidaren es títol d'ATS, cosa que me va permetre fer feina es mateix temps que estudiava, i degut a n'això se me varen retardar ets estudis. Després d'acabar sa carrera no tenia feina, i vaig demanar es trasllat a on vaig fer feina a urgències com ATS devers mig any. Llavonses ja per Octubre d'es mateix any me va sortir sa plaça d'aquí.

-Com et decidires per sa medicina?

-No ho sé, tal vegada era sa carrera de moda d'aquell temps, no és que tengués una passió de sempre per sa medicina, com hi ha gent que té, jo no la vaig sentir mai, ara la sent, una vegada que l'he coneguda m'agrada moltíssim, sobretot sa part pràctica, perquè estudiant tampoc sabia molt bé si m'agradaria.

-Recordes qualche anècdota de sa teva època d'estudiant?

-Tal vegada, lo que resultava més difícil, era 1er. curs, començar ses pràctiques, amb es cadàvers, anàvem dissecant es músculs, ses artèries, es nervis..., clar aquests cadàvers se conserven en formol que els injecten dins ses venes, i quan començarem a dissecar ses vísceres s'olor d'es formol mesclat amb s'olor de putrefacció era impressionant, record que hi havia gent que s'acubava. Per jo era un mal son, però tot va ésser acostumar-me.

-Què t'agrada més de sa medicina?

-Hi ha dues parts, una és sa petita cirurgia, que és lo que conté tot lo referent a cures, ferides, quistes... S'altra part és sa pediatria. Si hagués hagut de triar especialitat n'hauria fet una d'aquestes dues. Ara que

s'especialitat mai me va cridar s'atenció, és a dir des que vaig començar me va fer molta il·lusió ésser metge rural, tenc una gran satisfacció d'haver pogut arribar a fer lo que tenia interès d'un principi.

-Què experimentares quan estares davant es primer pacient?

-Es una de ses coses que se recorden sempre. Va ésser a Sineu, feia dies que havia arribat de Saragossa quan m'havia traslladat aquí, d'ATS. Un vespre devers les deu me vengueren a cercar per anar a veure una dona, ja que no havien trobat es metge, que tenia mal a un ronyó, resultà ésser un còlic de ronyó, no molt fort, una cosa senzillíssima després d'haver-ho vist, va ser sobretot sa preocupació de no sebre de què se tractava, i fins que no vaig veure lo que era estava en tensió.

Lo mateix em passà quan vaig venir aquí, tal vegada és que considerava que no estava preparat i realment no és que hi estiguéssim massa, maldament tenguem tendència a subvalorar es nostros coneixements.

Es tres primers mesos que estava aquí sempre

esperava una situació que m'havia de desbordar, que no sabia per on sortir-ne, perquè som conscient de sa responsabilitat que tens entre mans.

Sa temor que se té, en general, per desgràcia és degut a ses poques pràctiques que se feien durant sa carrera. Ara, això ha canviat, tenen un curs sencer de rotatori que tot és de pràctiques.

Jo me vaig beneficiar bastant de sa feina d'ATS i després es mig any que vaig estar a urgències a Palma, un servici d'urgència ensenya moltíssim.

-Com veus sanitàriament es poble?

-Jo el veig bastant bé, com a poble crec que és d'es que fa bon fer feina. No és que en conegui molts, conec Sineu i un poquet Sta. Eugènia que hi vaig anar a passar consulta un parell de setmanes. Jo crec que s'aventatge que hi ha és que se pot fer una cultura sanitària perquè hi ha una població molt jove. He intentat inculcar a sa gent una sèrie de normes sanitàries, sobretot a sa gent més jove, i veig que a la llarga van tinent resultats.

-Quines són ses consul-

tes més normals?

-Sa més freqüent és sa patologia catarral, catarro-gripal, i s'altra és es reumatisme.

-Són molt de ses receptes a Santa Maria?

-Jo crec que no, en principi tal vegada sí, perquè arrastraven un costum de recepta de complacència, Avui en dia, si un medicament no és molt necessari se'n prescindeix. Lo que encara hi ha bastants de casos és d'automedicació. Es una de ses coses contra les que estic intentant lluitar, mentalitzar a sa gent, sobretot segons quins tipus de medicaments, perquè si estàs costipat i vas a comprar un xarop no passa res, però sí emprar per exemple antibiòtics p'es seu compte.

-Veus necessària una educació higiènic-sanitària del ciutadà, i una medicina preventiva?

-Sí, és un poc lo que deia abans, intentar aquesta feina diària, d'orientar un poc a n'és malalts damunt sa manera de prevenir malalties, com fer-ho, sobretot, de les malalties cròniques estic fent una campanya bastant grossa de vacunació.

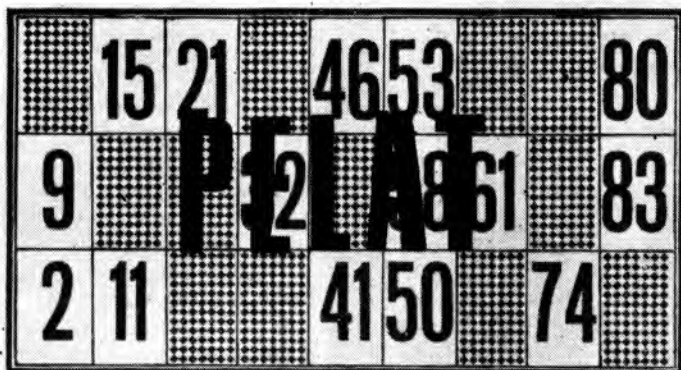
-Què penses de s'unitat sanitària local?

-Bé, té inconvenient i aventatges. Me pareix bé que hi hagi un centre així, s'aventatge serà que està a un lloc ben situat. No tendré es problema de ses escales que tenc aquí. Des d'es punt de vista econòmic molt millor, perquè allà no haurem de pagar despeses de manteniment de res. Ara bé, per segons quin tipus d'urgències no serà tan ràpid, ja que hauré d'anar primer allà.

-Tens qualche cosa més per afegir?

-Me sent molt a gust, perquè faig lo que tenia ganes de fer. Es número de cartilles van augmentant, de cada vegada tenc més feina, lo que suposa una gran satisfacció personal.

M.C.F.

Cada any per les festes de Nadal i Reis, a més de bombetes de coloraines als carrers, a més de sa dolça llet d'ametla i altres bons menjars i tiberis, a més de ses Matines i l'arribada dels Reis; hi ha un enrenou i trui a uns quants cafès del nostre poble: es pelat.

Pelat! cafès de gom a gom, taulades de gent (homos, dones, al.lots i nins per tot arreu) blat d'índies escampat per tot, un homo aferrat a un petit micro cantant números: s'aranyeta (3) es balancinet (5)... fins que un de ben sortat i content diu Alto! i ha guanyat el premi, i ja hi tornam a ser, va boll! ja és defora!

Pelat n'hi ha 10 dies, des de la Nit de Nadal al dia de Reis, va boll!.

RECORDEM UN POC.

Els origen del costum de jugar a Pelat per Nadal no els hem pogut esbrinar, però segons hem pogut averiguar ja s'hi jugava a finals del segle passat, de pelat n'hi ha almenys 100 anys d'història.

Aquest costum no és únic de Santa Maria, també es juga a Pòrtol que li diuen Quines, a Alaró, Consell i Binissalem que li diuen sa loteria i també pelat. A Inca també s'hi jugaba, però havent-hi instal·lat un Bingo tot l'any, ja s'ha perdut. Des de fa uns anys també està de moda a Bunyola (que juguen a 50 pessetes) i a Santa Eugènia.

Parlant amb gent major del nostre poble, no hem acabat d'aclarir si fa uns 80 anys (devers els principis de segle) es jugaba a pelat els dissabtes i diumenges de tot l'any al Cafè de Can Pere Ros (ara l'actual Comercial Santa Maria, a sa carretera). El que si és segur és que des de principis del nostre segle XX es juga a pelat per Nadal i Reis.

El pelat devers els anys 40 i 50, estava pràcticament reservat als homes, els bars

que en feien —solien ser els típics bars on es jugava a cartes, fort— no ho permetien, i s'hi jugava fins ben entrada la matinada. Si hi provaves d'entrar —i jo devia tenir uns 13 anys, ens deia un home vell a Ca'n Beia—, te treien defora estirat per s'orella!. Els dies de Nadal que l'endemà era festa s'hi jugava fins tard, a Ca'n Beia començaven a les 2 i mitja del migdia i fins les 7 des matí no s'aturaven i el cantador no es canviava, hi havia homes que hi feien més de 10 hores jugant. A Ca'n Sion, els cantadors se tornaven, i així del dia de Nadal a sa Mitjana Festa no s'atura el pelat.

En quant a l'evolució dels preus dels cartrons en joc ha canviat ferm, hem de tenir en compte que el cartró té 15 números, repartits en tres línies de cinc. Idò, hi ha dues modalitats de joc: línia (al premi és pel primer que tengui els cinc números d'una línia) i cartró plé (el premi és pel primer que tengui tots els números). Quan es juga a cartró plés, es paga més i es guanya més. Als voltants de 1940 es pagava la línia a 1 peça (10 cèntims) i 2 al cartró plé, de tota manera

ELS MALS NOMS DEL PELAT.

- 1.- es més jove, es primer de s'any, es primer.
- 2.- es moixet, es "patito".
- 3.- S'aranyeta.
- 4.- sa cadireta
- 5.- es balancinet
- 6.- sa mitja dotzena
- 7.- sa bandera d'Itàlia
- 8.- sa carabassa de Muro, es més "xulo".
- 10.- es pelat més jove, pelat deu, deu pelat
- 11.- ses cames d'en Limondi (Corredor italià molt famós) ses cames d'en Monci.
- 12.- sa dotzena, es cavaio (un cavaio son dotze garbes)
- 13.- en mala pata
- 15.- "la niña bonita".
- 17.- es dia de Sant Antoni
- 19.- es dia de Sant Josep
- 20.- es dia de Sant Sebastià
- 22.- "es patitos", aquella casa (famosa casa de cites de Ciutat, situada al núm. 22, per extensió es deia el 2 aquella altra casa).
- 24.- dues dotzenes, dos cavaions, sa nit de nadal, sa nit de matines.
- 25.- Nadal, es dia de Nadal
- 26.- sa mitja festa
- 30.- trenta pelat, pelat trenta
- 31.- es darrer de s'any.
- 33.- ses aranyetes, s'edat de Cristo.
- 40.- pelat quaranta, quaranta pelat
- 44.- ses cadiretes.
- 50.- pelat cinquanta, cinquanta pelat
- 55.- es balancinets
- 60.- seixanta pelat, pelat seixanta.
- 66.- ses cames de na Bufila (Madona de Santa Maria, al cel sia, que tenia les cames tortes)
- 69.- sa llepada, un per amunt i un per avall, també diuen "Hi ho és es seixanta-nou".
- 70.- pelat setanta, setanta pelat
- 77.- ses banderes d'Itàlia
- 80.- vuitanta pelat, pelat vuitanta.
- 88.- ses carabasses de Muro.
- 90.- es més vell, es pelat més vell, noranta pelat, pelat noranta, es darrer.

NOTA: Com podem veure a tots els números acabats en zero, s'hi afegeix pelat, no en sabem la causa. Tampoc hem pogut esbrinar el perquè deim pelat a n'aquest joc, a no ser perquè quasi tothom se'n va pelat a ca seva (cosa que ens ha dit la majoria de gent). La llista de mals noms no és complerta, agraiem a la gent que en sàpiga més que ens ho faci coneixedor a Coanegra.

no hi havia un límit en les apostes, i com més tard es feia, més pagaven, fins arribar a 1 pesseta. Devers 1950 a Ca'n Sion es pagava la línia a 50 cèntims (dos reials) i el cartró a pesseta, a Ca'n Menut devers 1955 es pagava la línia a 1 pesseta. Als anys 1960 a Ca'n Beia es pagava per la línia a 2 pessetes, i els premis solien estar sobre les 60 i 70 pessetes, el cartró ple a duro. Devers 1965 es prohibí

fermament el joc del pelat, i durant uns dotze anys el batle ni la Guàrdia Civil per ordres de Madrid no el permetien. Al 1976 es tolerà de nou, i la línia anava a 5 pessetes i el cartró ple a 10 i a vegades a cinc duros. I de llavors ençà no s'ha aturat.

Cal dir, que els primers anys per la novetat, els cafès pelaters estaven de gom a gom, després la instal·lació paulatina de Bingos a Ciutat, ha fet que any rera any l'afecció al pelat

sia menor. Sabem que hi ha molta afecció al poble per jugar a Bingo a Ciutat, on es paga a mínim 100 pessetes, jugant-se línia i cartró a l'hora, i els premis —és clar!— són més grossos, però també aviat s'escura la butxacal.

L'Ajuntament quan autoritzà el pelat, parlam de fa 50 anys demanava a canvi un donatiu voluntari als cafeters per a Beneficència (per ajut dels pobres i necessitats) i també per a les Germanes de la Caritat. (Monjes). Als voltants de 1977, pagaven unes 1.000 pessetes i la voluntat per a Beneficència. Enguany, s'ha estipulat que cada cafeter pelater doni sobre unes 10.000 pessetes pel mateix concepte.

Els cartrons que s'empraven per al pelat, eren els de les loteries de jugueta, que tenien uns 48 cartrons (eren grossos i de cartró) quan hi havia més gent es treia una altra sèrie de 48 cartrons (n'hi havia de 12 i 24 també), de tal manera que el premi sempre era repetit entre dos o més de tal manera que el premi sempre era repartit entre dos o més. Actualment els cartrons són més petits, i són de Bingo, les sèries tenen uns 132 o més cartrons distintes, de tal manera que el premi no sol estar mai repartit.

ANEM AL PELAT!

Idò, per Nadal, bloc en mà i en Rafel amb la

càmera penjada, anàrem a pelat, i ens pelaren les butxaques de quanta peseta i moneda hi dúiem, emperò, era necessari, sinó mirau les fotos.

Com ja hem dit a pelat s'hi juga de dues maneres:

-a línia (5 números d'una de les línies del cartró), que es pagava a 10 pessetes i a 25, cobrant-se pels premis de 500 a 800 pels de deu, i de 1.500 a 2.000 pels de 25. El premi depèn —és clar— del nombre de jugadors.

-a cartró ple (els 15 números), pagant-se a 25 i 50 pessetes, essent els premis de les 2.000 a 3.000 pessetes o més.

El cantador comença a dir número rera número, mentre els cobradors recullen la recaptació, i aviat Alto!, es reparteix el premi. I el cantador ja hi torna a ser, ja és deforal la nit bonital es quinzel.

La recaptació de cada cantada es distribueix de la següent manera, d'un 75 a 80 per cent pel premi, i d'un 25 a un 20 per cent pel bar. El que veim just, el cantador de pelat i el bar que l'organitza té dret a uns guanys per l'activitat, no massa elevat però nets, a més tothom sap que hi tenen una participació.

En aquest aspecte un cafeter pelater ens digué, que creu més just, que abans de començar el pelat o abans de que es digui alto, es digui públicament la quantia del premi, això evitaria certs mals entesos que a vegades s'han produït. Hi

Salvador Vicenç Morey. CAN MENUT

havia fa uns 30 anys molta picaresca pels pelaters, a vegades donaven més premi o el baixaven segons el receptor d'aquest, augmentaven el seu percentatge de participació, etcetera.

Per a cantar cada línia no s'hi està gaire més d'un minut o dos, tot depèn del número de cartrons en joc, quan més n'hi ha més aviat es diu Alto!. Normalment quan hi ha uns 50 cartrons en joc, es canten uns 30 números, i qualque vegada sols se'n canten 10, al Comerç a una línia sols se'n cantaren 7, i la gent no se'n podia avenir ni fer-s'ho creguedor, en Pere ho trobà tan estrany que el convidà a beure, l'agraciat fou en Pedro Tordillo.

Una figura clau en el pelat, és sens dubte, el cantador. Homo ben xalest i vitenc, que abans havia de tenir bona veu i bona gargamella per a poder cantar tota una nit i no perdre veu, no era com ara: no hi havia micròfons. Ben assegut, amb una menta amb aigua al costat, la senalleta o paner tapat amb un pedaç, i ala! unes quantes remenades, i a treure bolles, va boll! ja és deforal!

Actualment a Ca'n Beia i a Ca'n Menut, encara treuen els números d'una senalleta o un paner. A Ca'n Carol d'una loteria de jugueta i a Ca'n Sion d'un modern sistema Bingo elèctric amb

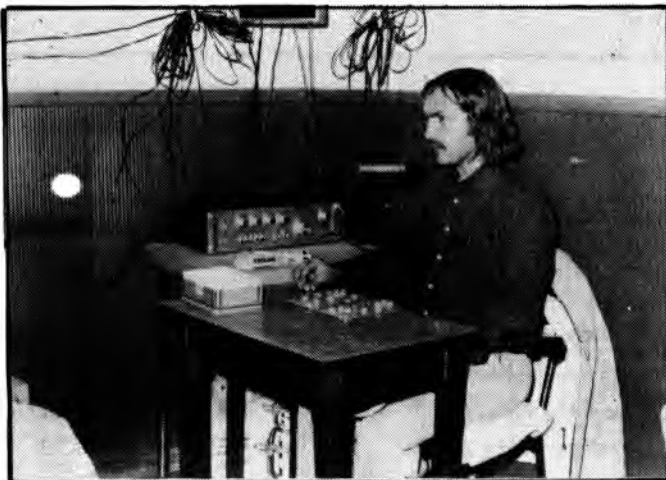
pantalla de comprovació de números cantats.

Els cantadors dels tres primers cafès anomenats ho fan en un mallorquí ben llampant, i diuen molts de números, així com es típic en el pelat: pel seu mal nom (vegeu el quadre de mals noms del pelat). Costum que es va perdent, i de cada vegada es diuen menys, cosa preocupant, una cosa tan original i ocurrent ha de perdurar als nostres cafès pelaters, ens explicaren que molt de jovent no els entén i a vegades hi hagut mals entesos, ara amb aquest llistat —segurament incomplet a Coanegra— no hi ha excusa, a aprendre'ls. Al Comerç es canta en castellà, meam si l'any que ve us animau a fer-ho en mallorquí.

Als cantadors, abans, quan treien un premi els regalaven una consumició (generalment una menta, que neteja la gargamella i reforça la veu) o un puret. Hi ha hagut cantadors que n'han omplert unes 3 o 4 capsas, més de 300 purets. Ara, aquest costum s'ha perdut, només algun brusquer convida al cantador.

Quan ja és entrada ferm la matinada, cafeter i cantador ja no poden pus i diuen Va sa darrella!, que s'aposta més i el premi també ho és, i acabada, cantada i repartida, tothom a jeure i demà ja ho veurem!

Vet aquí la rela-

Llorenç Borràs. CAN BEIA

Joan Pizà. CAN CAROL

ció de Cafès pelaters:
CA'N BEIA
Canten:
Miquel Tramulles (des de fa 30 anys)
Mateu Gelabert (des de fa 5 anys)
Llorenç Borràs (des de fa 2 anys)
Pere Antoni Grau (des de fa 2 anys)
Línia a 10 pts, cartró plè a 25 pts, el darrer a 50 pts.

El premi més petit quan comencen 100 pts (uns 10 jugadors) i el més gros de línia 810 pts.

El dissabte de Nadal estaren fins les quatre i mitja de la matinada, i el màxim de jugadors uns 80.

Treuen els números d'una senalleta tapada. Cantant en mallorquí i diuen molts de mals noms.

CA'N MENUT

Canten:
Miquel Sbert (des de fa 7 anys)

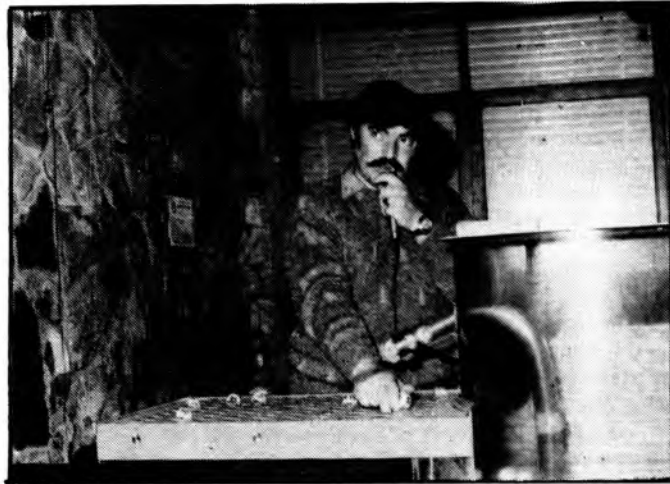
Salvador Vicenç Morey (des de fa 7 anys)
Sebastià Romaguera (des de fa dos anys)
Línia a 10 pts, i el cartró plè a 25 pts.
Premi més petit, quan comencen uns 10 jugadors: 100 pts, i el més gros de línia a 850 pts.

El dia de Nadal estaren fins passades les 3 de la matinada, i el màxim de gent unes 80 persones.

Treuen els números d'un paner tapat. Cantant en mallorquí, diuen alguns mals noms dels números.

CA'N CAROL

Canta:
Joan Pizà (des de fa 9 anys)
Línia a 25 pts, i a vegades a 10, cartró plè a 50 pts, es feia cada hora en punt.
Premi més petit, sa primera cantada la fan de franc, i regalen al que té l'alto una consu-

Josep Caballero. ES COMERÇ

mició. El més gros a cartró plè unes 3.200 pessetes.

El dia de Nadal estaren fins passades les dues, el màxim de gent una vuitantena.

Treuen els números d'una loteria de jugueta automàtica, que gira les bolles i les treu una rera l'altra. Cantant en mallorquí, diuen alguns mals noms. En Joan sol dir quan treu l'1, "el uno", i al número que treu just després diu "el otro".

ES COMERÇ (CA'N SION)

Canten:
Josep Caballero (des de fa 5 anys)
Pep Guijosa (des de fa 5 anys)
Línia a 25 pessetes, i cartró plè a 50 pts.
Els tres darrers pelats es fan a cartró plè a 50 pts, i a l'últim l'amo hi afegeix una botella de wiski.

Premi més petit a 200 pts. (uns 8 jugadors) i el més gros a 3.800 pts. El dia de Nadal estaren cantant fins passades les quatre, que en Pere digué Va sa darrerall hem d'anar a descansar! Hi havia encara un centenar de persones. El màxim de jugadors uns 150.

Treuen els números d'un modern sistema elèctric per aspiració i els números cantats s'il·luminen a una pantalla (és un sistema utilitzat pels Bingos). Canten en castellà.

Nadal i els Reis ja han passat, nins contents i fins l'any que vé. El que és cert és que el PELAT dona a n'aquestes tradicionals festes un caire popular i de participació, bulla i moviment, enrenou i crits; feim un poc de vida de poble, se'ns dubte el pelat durarà molts d'anys.

Bernat Calafat
Fotos: Rafel Pizà

TALLERS T & B

Reparació
d'Automòbils
en general

Especialitat en
SIMCA i
CHRYSLER

SERVEI DE GRUA
VENDA DE VESPES I VESPINOS

Plaça Jaume II

SANTA MARIA DEL CAMÍ

62 04 74
Telèfons 62 01 52
62 06 70

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

Reis Catòlics, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

ELS CAVALLS DE SANTA MARIA

La Sra. Maria Paz Murga Igual, secretària de l'Associació Espanyola de Criadors de Cavalls Arabs (AECCA), escrivia així en el núm. 44 (desembre de 1985) de la revista "Ecuestre": "Hace muchos años leía yo en una revista hípica ya desaparecida ("Caballos"): "Mallorca es el baluarte del amor al caballo". Me impresionó la frase, y no la olvidé. Eran aquellos años del 45 en adelante, del ansia por la mecanización y el desprecio por los equinos, y pensé: "que suerte tienen los de Mallorca. Todo lo bello que les rodea, y además tienen amor a los caballos".

Aquestes paraules formen part d'un reportatge que la Sra. Murga ha fet sobre el Campionat de Cavalls de Pures Races a Manacor el dia 20 d'Octubre de 1985, en el qual dos dels primers premis eren per a cavalls de Santa Maria. La poltra àrab Shira guanyà a la classe de poltres de manco d'un any. L'apotecari **Joan Feliu Bauzà** de Santa Maria i el seu nebot **Felip Bauzà Feliu** són els propietaris de Shira. Abha Simun de la família **Martensson** guanyà a la classe de poltres d'un any. Es un poltre molt prometedor. Va esser mostrat al públic per primera vegada a la Fira de Santa Maria de l'any passat.

Llavors escriu la Sra. Maria Paz Murga: "El "postre" inesperado de un día delicioso; un caballo árabe, importado de Suecia, que además de verle, del diestro y montado, muy bien puesto por cierto; pues su dueña nos dio la sorpresa de, vestida en ropas árabes, montarlo a pelo y guiarlo con una sola rienda, la de la jáquima... Personalmente, hay pocas cosas que me emocionen más, que la perfecta unión de espíritus entre el hombre y el animal que cuida. Ver aquel semental, sin asombrarse por aplausos ni por gritos... seguiré diciendo ¡ENVI-DIABLE!".

El cavall que la Sra. María Paz descriu tan bonic, també es troba aquí a Santa Maria, nom Shafeek, i és campió de França i Suècia. Ja ha participat a dues cavalcades del poble. La primera va esser la de Santa Maria del Camí la tardor passada, de la qual ha escrit una revista hípica sueca ("Hästen"), i la segona va esser la dels Reis d'enguany, a la qual hi participaren dos cavalls de raça espanyola, tres àrabs, una trotona i una poltra pony de la raça Falabella.

L'interès pel cavall a Santa Maria va augmentant. Es una llàstima que encara no hi hagi una escola d'equitació apropiada, perquè l'interès dels joves i els nins és molt gran. La Sra. Lia Peters, Veïnada del poble, dóna classes particulars, però per manca de lloc no pot tenir més d'un o dos alumnes a la vegada.

Com que l'interès pel cavall en realitat costa més temps que diners, molts de països estrangers subvencionen els clubs hípics i fins i tot tenen "picaderos" municipals esplèndids. Així redueixen la delinqüència juvenil i l'ús de drogues entre els joves, per la senzilla raó que estan ocupats en una altra cosa. El Club d'equitació de Bunyola també està subvencionat, però llavors has de pagar una quota anual molt elevada, i per això poques persones es poden permetre el luxe de fer els seus fills o ells mateixos socis del Club.

Com hem dit, aquí en el poble ja hi ha una profesora excel·lent d'origen anglès, casada amb un espanyol. Sols fa falta un bon "picadero"...!

En el poble hi ha cavalls de pura raça espanyola, àrab i trotons purs. També hi ha cavalls creauts de bona qualitat. Hi ha moltes branques en la dedicació al cavall: equitació, enganx, cria i com Lia Peters ara fa: domar cavalls petits de salt per a nins. Llavors, clar, molts de cavalls

En primer terme SHIRA, la millor poltra àrab de Balears menor d'un any.

també són usats al camp en el treball. Cavalls que han d'esser molt ximpls, i quasi sempre són mascles sanats. No és que un cavall no pugui esser ximple si no està sanat, però per llaurar per exemple hi ha pocs sementals que serveixin.

El deport de muntar a cavall és un passatemps per a qualsevol tipus de persona. Hi ha genets molt bons que es llancen a competicions de salt, doma, raids i corregudes de llarga distància, però la majoria es dediquen tan sols a passejar pel bosc o pels vells camins amb un cavall. Moltes vegades en companyia d'altres amics, però igual gaudeixen sols.

Un altre esport aquí molt agradable i interessant és el de l'enganx. Hi ha molts d'homes i també dones que segurament s'ajuntarien en un club d'enganx si n'hi hagué un en el poble. La majoria dels homes de quaranta cap amunt saben molt de cavalls en aquest poble.

També és possible dedicar-se a la cria de cavalls de qualque raça o de creuats. La família Martensson en criarà d'àrabs, i l'àrab important en serà el semental principal.

Com ja hem dit: l'interès pel cavall és molt gran en el poble. La primera iniciativa va esser convidar el Club de Criadors i Propietaris de Cavalls de Pura Raça "Es Cavall" a la Fira de Santa Maria l'any passat. Una iniciativa que esperam que es repeteixi enguany, i que hi participin molts de cavalls de Santa Maria, tant dins del club "Es Cavall" com fora.

Per poder passejar bé a cavalls es necessiten bons camins i de moment n'hi ha pocs, perquè els propietaris dels terrenys no sempre volen que els cavallistes hi passin. Això potser és el resultat de què alguns no han respectat que estan trepitjant la propietat d'un altre. Per això primer s'han d'educar els genets i amazones, tant nins com majors.

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

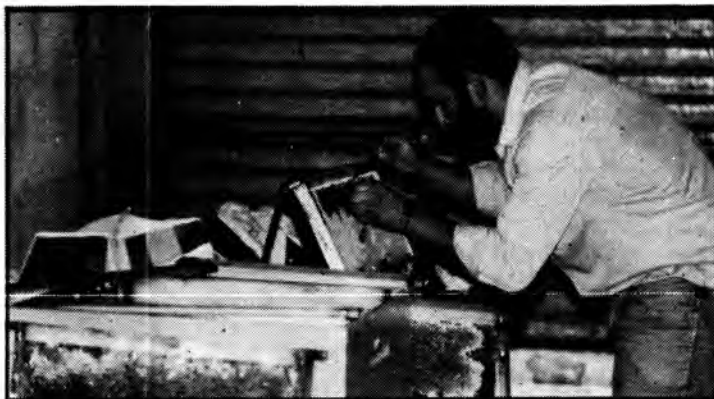
LA MEL I L'APICULTURA

Probablement, qualche vegada vos haureu trobat que en els nostres camps hi han aparegut aquestes cassetes, la majoria de vegades pintades de gris o blanc, que són les anomenades caeres, habitacle d'una comunitat animal molt ben organitzada, capaç de donar-nos una tan dolça menja com és la mel i totes les seves varietats: mel, pol·len, pròpolis i gelea reial.

Per desgràcia sabem ben poc sobre aquest menjar i en general sobre les abelles, tant és així que hi ha vegades que gent que es troba un eixam, no sabent que n'ha de fer amb ell, li cala foc o mata les abelles de qualsevol manera. Des d'aquí permeteu-me apropar-vos una mica a aquest món de l'apicultura.

Tenim la sort de viure a una illa del Mediterrani, això ens afavoreix molt si volem dedicar-nos a la vida apícola o senzillament volem menjar mel. La principal cosa és el clima, ja que d'ell depèn la subsistència de la flora, i així les abelles tenen molt de menjar.

Gràcies a aquest bon clima no tenim la necessitat d'haver-les de tancar a

dins llocs climatitzats, amb alimentadors especials (diguem-ne granges d'abelles) com ocorre a Alemanya i a altres països on el temps és més fred. Però així i tot, ells que tenen molt més difícil d'obtenir la mel en són uns grans consumidors i coneixen molt més les seves aventatges (Quan Alemanya guanyà el mundial de 1974 a Holanda els seus jugadors en els descansos i pròrrogues foren alimentats prenent xarop de mel i limonada),

Es veritat que són moltes les propietats alimentícies i curatives que reuneix la mel i tots els productes provinents de les abelles. Propietats que es coneixen des de temps remots,

des dels babilonis, egipcis i assiris fins als xinesos i hindús. A Grècia homes com Pitàgores, Aristòtil, Hipòcrates o Galè n'estudiaren les seves qualitats medicinals. Se li atribuïen propietats de longevitat.

Fa uns anys un biòleg, Gordon Toudsen, realitzà uns experiments basats en l'estudi del càncer. L'experiment consistia en inocular cèl·lules canceroses a unes rates, la metitad de les quals fou injectada amb gelea reial, després de poc temps es veié el resultat: sols sobrevisqueren les injectades amb gelea (jalea en castellà).

Existeix una altra variant dels productes de les abelles, són els pròpolis

(propoleos en castellà) que es poden utilitzar com a cicatrizants de ferides externes, eczèmes, calls i per a tenir cura de la pell.

Com a dada curiosa, a Mallorca s'han rebut de Rússia sol·licituds de compra d'aquest producte, encara que no sabem quina és la utilització que se'n fa en aquell país.

Per tal que pogueu comprovar vosaltres mateixos les qualitats de la mel, que sens dubte tendreu més avinent que els altres productes que hem anomenat, vet aquí dues senzilles receptes:

Patiu d'insomni o de nirvis? Es recomana prendre el vespre un tassó d'aigua calenta, una cullerada de mel ben plena i mesclada amb el suc de mitja llimona. Si és un costipat el que teniu, cosa molt normal en aquest temps, preniu un vas de llet ben calenta amb una cullerada de mel abans d'anar-vos-ne a jeure i veureu els resultats.

Si qualche vegada vos trobau amb un eixam no el maltracteu, si sou pacients i capaçs aficauvos a dins l'apicultura, sinó cridau qualche apicultor que el reculli.

M.A.C.

LA PAGINA DE MIGJORN

Moltes vegades hem sentit la frase: "Això són jocs de nins" a al revés "Són jocs de nines". Nosaltres creim que el nin o la nina que sigui capaç de jugar a un d'aquests jocs enquadrats en un sexe que no és el seu té molt guanyat, tant en les seves vivències d'avui com en el seu futur.

En aquests quasi cinc anys que duim fent feina amb al.lots aquí, hem tingut experiències que creim ens permeten opinar d'aquesta manera. Sobretot al començament tinguérem nins que per exemple no volien retallar titelles o cosir vestits per aquestes

perquè es sentien "ridículs", deien que era cosa de nines, i al revés nines que no volien muntar un decorat per no haver de ficar claus o jugar a futbol. Ara alguns d'aquests al.lots que segueixen venint són capaçs de fer totes aquestes coses, i així en un futur podran desfer-se'n

de tantes feines i sobretot tants prejudicis que sempre hi ha hagut en aquest aspecte.

Els projectes més immediats són preparar la cançó que presentarem a la "NOVENA MOSTRA DE CANÇÓ INFANTIL" a celebrar a l'auditori

dia 2 de Març a les 10 h.

Per escollir la cançó que ens representarà, el passat dissabte 25 de Gener fèrem el nostre Festival (ja que ha de tenir la lletra i la música original i ha d'ésser en Català), els al.lots formaren grups de màxim 10 membres i havien de "inventar" una lletra i una música tan sols en mitja hora, després, l'havien d'assajar i cantar, davant dels altres grups. D'aquí els monitors escollírem la cançó i els al.lots que creim han d'anar a l'auditori. Pel demés seguim fent feina cada dissabte de 4 a 6 a Ca'n Sanxo.

Esquixos

¿PASSA JAUME I PER SANTA MARIA DEL CAMÍ?

La crònica dels Feys o de Jaume I després de narrar la conquesta de la Ciutat de Mallorca el 31 de desembre de 1229, conta al capítol 93 que el Rei anà a Bunyola amb els cavallers i homes a peu que podia tenir, ja que la major partida havia retornat a Catalunya o a Aragó i des de Bunyola prengueren per baix de la serra d'Alfàbia, deixant a la dreta al castell d'Alaró "e es lo pus fort castell del regne de Mallorques". Es clar que passaren per la vall que actualment es diu d'Orient. Després de senyalar una serie d'esdeveniments el mateix Rei en el capítol 94 diu: "e anam nos a albergar a Inca que es la major alqueria que es en Mallorques". A Inca sols li dóna el nom d'alqueria, el que ens mostra que a Mallorca llevat de la capital no existeixen poblacions notables. Segueix el Rei: "E tornam nos a la vila". Es a dir que d'Inca regressà a Ciutat. Si el Rei i el seu seguici seguiren el camí més dret és evident que passà per les terres que ara formen el nostre terme. Era l'any 1230 i no s'havia duit encara a efecte el Repartiment per tant les terres de Santa Maria no formaven una entitat; hi existeixen només les cases de les alqueries i rafals i algunes més disperses Coanegra i Santa Eugènia. Per tant el Rei Conqueridor i els cavallers que l'acompanyaven en passar pel nostre terme no hi veren més que els mateix paisatge que nosaltres encara hi veim, la mateixa plana, muntanyes i turons.

En el capítol 98 amb motiu d'atacar als moros que subsistien a la munta-

nya torna manifestar el Rei: "E quan fom a Inca" però en aquesta ocasió no parla d'es d'on s'hi dirigí. Pot ser tornaria passar per Santa Maria o tal volta no. Seguí llavors la conquesta de les muntanyes d'Artà de les quals dóna una data "el dia dels Rams" (caps. 102 i 103). D'aquí que la conquesta d'Artà tengué lloc —segons els historiadors— a finals de març de 1230.

Com que l'eixida del Rei en Jaume per la vall d'Orient a Inca i d'aquí a Ciutat la crònica la col·loca abans de la conquesta d'Artà podem afirmar que les terres del pla de Mallorca sobretot les properes a la capital, com son les nostres de Santa Maria del Camí estaven, ja en poder dels conqueridors els mesos següents al memorable 31 de desembre.

Jaume I emprèn el retorn a Catalunya el 28 d'octubre de 1230 (caps. 105 i 106) i deixa a Mallorca en lloc seu Bernat de Santa Eugènia amb l'encàrrec de reduir els moros que encara quedaven a les muntanyes. Com ja sabem en el Repartiment, escrit en 1232, Bernat de Santa Eugènia fou el porcioner de les terres del nostre terme. D'aquí comencen a tenir una entitat pròpia, primer parròquia i després vila de Santa Maria del Camí, que encara perdura.

Amb els 14 mesos que el Rei en Jaume permanesqué a Mallorca durant la seva primera estada a l'illa, jove com era, degué fer moltes excursions i dirigir incursions contra els moros que no estan escrites, però segons la seva crònica almenys en una ocasió, degué passar per les terres que formen ara la nostra vila.

Josep Capó i Juan

MEMORIA DEL GRUP MUSICAL "LOS SIETE JUANES"

Poc més o manco l'any 1947, es va crear a Santa Maria un grup musical anomenat LOS SIETE JUANES. Aquest nom es deu exclusivament a l'anecdòtic fet de que cadascun dels components tenia aquest nom. Els anomenaré: Joan Mesquida ("Puça"), tocava la bandúrria i la trompeta; Joan Calafat ("Xurric"), era cec, tocava el violí; Joan Crespí ("Porro") la bandúrria; Joan Creus ("Xinai") cantava i tocava el llaüt; Joan Segura ("Marxando"); cantava, tocava la bateria i l'acordió; Joan Ramis ("Saig") el meu pare, tocava la guitarra i jo que tocava la guitarra i el clarinet.

Era curiós: en cridaves un i en responien dos o tres ("què mana?"), o viceversa, a vegades que ningú contestava, pensat que l'al·ludit era un altre.

Encara que aquells, eren temps molt difícils econòmicament, ens anava molt bé, si aconseguíem omplir mitja panxa de faves tendres, mongetes i pa de blat de les Índies. Així i tot, és un dels temps de la meua vida que més intensament record. ¿Qui no recorda aquelles vetllades de ball que feiem a Ca'n Fatxa, un local que hi havia a la plaça on ara es fa el mercat, dalt d'aquí on ara és el "Bar España". Aquella afició, aquelles ganes d'aprendre i aquells devuit o denou anys, això

lògicament no es pot repetir. Quasi tots els diumenges feiem un ball. El nostre empresari era en Nicolau Salas ("Peus plans") i guanyàvem cinc duros per actuació. Encara record els sacrificis que vaig fer, per aconseguir comprar-me el primer clarinet, amb la col·laboració econòmica del meu estimat amic Joan Segura.

Com que en aquell temps hi havia pocs llocs d'esplai, el fet de que féssim ball, era un esdeveniment que molts agraien, això suposava que vengués molta de gent a les nostres vetllades, de tal manera que el local ben aviat s'omplia.

En aquell temps es feu popular la coneguda cançó "La raspa" que com es sap es ballava botant. Ben aviat ens prohibiren tocar aquesta peça perquè la gent que vivia abaix es va almar tota quan va observar que els llenyams que aguantaven el sòtil del local, entre la gent i els bots que pegaven feien un moviment de dos o tres dits.

Si la realitat socio-política-econòmica d'aquell temps, si bé és ver, era desastrosa (segons per a qui no), nosaltres superàvem, en part, el mal estar, amb la nostra il·lusió, la nostra afició i, en definitiva, la nostra joventut.

Joan Ramis Aguiló
Ciutat de Mallorca 31.1.86

TALLER DE JOIERIA

Santa Maria

FABRICACIO PROPIA

C/. Catedràtic M. Dolç, S/n

SANTA MARIA DEL CAMI

Joventud

ADELA MARI MATES

“UNA PATINADORA PROMETADORA”

N'Adela és una al.lota que des de fa molts d'anys s'ha dedicat a un esport poc comú, ella ha aconseguit quatre vegades ser campiona de Balears, quedant en bon lloc al Campionat d'Espanya de Patinatge Artístic.

-Com va ser es teu aprenentatge i selecció d'aquest esport.

Ja de molt petita sempre vaig veure molt de prop es món d'es patinatge, ma mare era patinadora, ara és professora i clar, va ser ella sa que a s'edat de 7 anys me posà uns patins.

Noltros vivíem a Sabadell i era a n'es centre d'esport Sabadell allà on me donaren ses primeres lliçons, emperò molt prest venguérem a Mallorca i patinava aquí on encara patín, en es club "Patín Palma" a sa plaça des patins, i des que ma mare és sa professora, també m'he dedicat molt a s'atletisme i això m'ha afavorit molt, perquè he ad-

quirit una musculatura poc corrent en una patinadora.

-Què fa una patinadora?

-Sa vida d'una patinadora és molt esclava, no pot deixar d'entrenar un sol dia, tots es dies de sa setmana, i fins i tot es dissabte i es diumenge has de sortir a sa pista. Particularment jo entrén, tres hores diàries, que crec que són insuficients. Per anar bé hauria de fer gimnàstica, pujar i baixar escales i molts d'altres exercicis, emperò, com que tenim poc temps per utilitzar sa pista, ja que també hi fan altres esports.

-Hi ha cap esport que no sia compatible o pel contrari sia recomanable?

-Sí, ets esports violents no solen anar molt bé, com es ciclisme, natació, bàsquet, i en canvi sa dansa, ballet, gimnàstica rítmica van molt bé i són molt recomanables.

-Com són ses competicions.

-Una primera part consisteix en lo que noltros deim "figures" obligatòries, i una segona que anomenam "competició lliure".

Aquesta part de sa competició és sa més difícil, se tracta de patinar per damunt unes figures pintades en terra, amb es ritme de sa música que te posen, i fent uns exercicis i cabrioles ja establertes, aquesta modalitat, no té un temps concret i no pots tenir mai es dos peus en terra.

S'altre part de sa competició és sa denominada patinatge lliure, i se divideix en dues parts:

Sa primera té una durada de dos minuts, amb sa música, i una sèrie d'exercicis, bots i cabrioles, imposats pes jurat.

Sa segona part d'aquesta modalitat que pentura és sa més bona de fer, emperò sa que du més feina, consisteix en fer una

interpretació d'una durada de quatre minuts totalment "lliures", és a dir, que tu t'has de cercar sa teva música fent una composició amb uns canvis molt bruscs de sò, i fent una escenificació d'acord amb ella. Tot això du una feinada perquè **has de muntar cada moment i cada segon de tota s'actuació.**

-I ses exhibicions?

-Tenim molt poc temps per preparar-les, ja que sa major part de s'any entrenam i preparam es campionats, emperò en s'estiu anam a qualche poble, fa dos anys actuàrem a Santa Maria.

Solem fer discos de fantasia, fent una miqueta d'espectacle infantil, tot lo que recaptam és pes club.

-Es un esport minoritari?

-Sí realment ho és, no ho han promocionat gens, i

MAGATZEM DE MATERIALS
DE CONSTRUCCIO

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 Tel. 62 02 30
SANTA MARIA DEL CAMI

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"

-Quines són ses aptituds més necessàries per esser una bona patinadora?

-S'ha de ser molt àgil, molt níviosa, qualsevol al.lota ho pot esser sempre que no estigui molt grassa, i clar, s'ha de tenir gràcia i potència.

-Es femení?

-Realment ho és, crec que per qüestions culturals i de tradició, actualment a Mallorca no hi ha cap home federat.

Quan es meu germà era petit el practicava i es seus amics s'enreien i li deien marieta.

-Què estàs fent?

-M'estic preparant per ses competicions que hi haurà pes febrer.

-Medalla gran Bronze-lliure.

-Gran plata-lliure.

-Medalla de plata de figuras.

Per juny hi haurà es campionat de Balears, després es d'Espanya, també tenc sa possibilitat d'esser seleccionada "internacional" i anar a Holanda, Itàlia i Alemanya.

-I a Santa Maria.

-M'han deixat es menjador de s'escola graduada per poder practicar per què no sempre puc anar a Ciutat, a més s'Ajuntament m'ha dit que possiblement farien una pista, això seria molt bo i a més promocionaria es patinatge, a més a més sa gent s'apuntaria. Ma mare està disposada a ensenyar-ne, i a fer un club recreatiu, després quan es patinadors estassin en condicions se podria fer un club deportiu per poder practicar a ses distintes competicions.

Lo que trob que fa "pep", es presentar-me a n'es Campionat de Balears, representant a un club que no és des meu poble.

Pere Calafat.

és un esport per joves i surt molt car. Cada parell de patins val entre vint-i-cinc i trenta mil pessetes, i n'has de mester dos, un sense fre (per ses figures) i uns altres per s'actuació "lliure", i clar molta de gent ho troba molt car. Jo aquesta temporada n'he hagut de comprar tres.

També s'ha de dir que no hi ha pistes. Es un esport molt poc protegit, **no reben cap casta d'ajuda**, a més a més s'única pista municipal que hi ha és sa plaça d'es patins, i està molt malament, **es campionat s'ha hagut de fer a Menorca perquè sa nostra no compleix ses condicions mínimes.**

VIVERO

HORTUS

TOTA CASTA DE PLANTES ORNAMENTALS

AMB L'ORGULL DE SER PART DEL POBLE !!

*Camí de Coanegra, s/n Tel. 62 02 79
SANTA MARIA DEL CAMI*

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTES

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

*Barceló i Combis, 10 Telèfon 46 52 11
PALMA DE MALLORCA*

DESTIL.LERIES

SANTA MARIA

FABRICA DE LICORS

Especialitat amb

PALO RESOLIS

HERBES FOC I FUM

*Rei Sanç, 3 Tel. 62 01 66
SANTA MARIA DEL CAMI*

Futbol**BONA CAMPANYA DELS JUVENILS**

L'equip juvenil de futbol, que milita a Tercera Regional, està portant a terme una excel·lent campanya, ocupant llocs d'honor a la taula classificatòria de la mà del seu entrenador en Guillem Bujosa, home vinculat de soca-arrel a l'entitat vermellona, i amb una llarga experiència com a jugador i com a entrenador.

La gran companyonia existent entre els jugadors, que d'altra banda formen una pinya amb el seu "míster", fan que l'equip vagi d'èxit en èxit sumant punts i positius de tal manera que resulta ser un seriós aspirant a ocupar una de les places d'ascens.

En el moment de tancar aquesta edició de "Coanegra" manca un partit per acabar la

primera volta de la competició i els santamariers, que només han perdut dos partits i cedit un sol punt a casa, ja compten amb set positius, una renda no gens despreciable. La clau d'aquests bons resultats es basa principalment en una sòlida defensa, que fa del nostre equip un dels menys golejats de la categoria. D'aquesta manera, jugant amb disciplina —cosa no gens fàcil en equips juvenils— i formant un bloc compacte sense figures ni divismes el Santa Maria juvenil d'avui en dia és un equip respectat i temut a totes les localitats que visita, i mereix el recolzament dels aficionats de la nostra vila.

Ah! I quasi tots són santamariers...

V. I. J.

ESPORT ESCOLAR

Amb frenètica activitat ha començat la temporada d'esport escolar que, pel que respecta al nostre Col·legi Nacional Mixt inclou participació en escacs, ping-pong, bàquet femení i cross.

La competició de cross ja s'ha iniciat havent-se celebrades tres reunions, la darrera de les quals

fou el Campionat Comarcal celebrat a Inca amb la participació de 22 atletes de l'esmentat col·legi que feren, com de costum, un bon paper.

En properes edicions farem un seguiment de com es desenrotllen les distintes competicions.

V. i. J.

Bàsquet

A partir d'aquí i en petit repàs dels equips propers números de la revista Coanegra, feiem un santamariers. Començarem pels més petits:

PRE INFANTIL FEMENI

Són nines de 11-12 anys i moltes és el primer any que juguen, malgrat tot se n'estan desfent bastant bé, almenys es veu que juguen amb ganes. Les entrena na Maria Verd i na Magdalena Miralles (jugadora de les juniors) i tenen de delegat d'equip en Josep de la Peña. Les jugadores que formen l'equip són:

Cati Bibiloni Borràs - Ma. Rosa Cladera Moyà - Gregoria López Nicolau - Angela Ma. Alemany Pérez - Cati Reus Sureda - Yolanda Santos Herrero - Cati Pastor, García - Joana Ma. Crespí Bennisar - Araceli Colom Henares - Dolors Alemany Pérez - Eva Bover Capella - Maria Cladera Benestar.

Margalida Colom

**SERVICI DE REPARACIONS
NETEJA I GREIXATGE****Tallers MARTIN**

Especialitat **TREBALLS**
RENAULT **GARANTITS**

S'admeten peticions d'automòbils
FORD I RENAULT

Carrer Bernat de Sta. Eugènia, 71

Tel. 62 06 74

Santa Maria del Camí

CAFETERIA - BAR**COMERÇ**

(local climatitzat)

GELATS - REFRESCS - TAPES

**UN LOCAL AMPLE I
CONFORTABLE PER A TOTS**

Plaça dels Hostals, 27 - 29

Tel. 62 00 29

SANTA MARIA DEL CAMI

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

General Franco, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMI

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

ELS DELIRIS D'EN XIM I EN XAM

ADEU A LES MUNTANYES RUSSES

Els esportistes i aficionats de la nostra vila faran cantar un "Te Deum" a la nostra església parroquial en acció de gràcies per la desaparició de la serrallada de muntanyes russes que constituïa l'avinguda Josep Verd que porta a les instal·lacions del Camp Municipal.

Efectivament, durant els darrers anys travessar aquesta avinguda amb cotxe, per exemple, suposava un perill per a la integritat l'automòbil i dels seus ocupants. Eren tants i tals els sotracs i desnivells que si els amortidors del vehicle no rebentaven allà mateix eren els propis viatgers que acabaven mig estabornits de pegar-se carabassotades contra el sòtil.

I si plovia? Aleshores recórrer l'avinguda suposava haver d'imitar les proeses de Jacques Cousteau. Gairebé calia proveir-se d'uns flotadors convenientment incorporats a la carrosseria davant el perill que el vehi-

cle acabàs enfonsat en un dels immensos gorgs que solcaven el trajecte. Via pública o pantà? ens preguntàvem els ciutadans. Camp de regates o piscina municipal?

Quant als herois que pretenien arribar a peu en dia de pluja fins a les portes del Camp Municipal, sobren paraules: l'Ajuntament projecta alçar un monument a la seva memòria.

Finalment, però l'avinguda s'està asfaltant. Sí, companys i amics, no es tracta d'un somni ni d'un miracle. A l'hora d'escriure aquestes ratlles els treballs ja s'han iniciat, i qui sap si en ésser llegides l'avinguda Josep Verd ja serà una llissa explanada apta fins i tot per al patinatge artístic?

En conseqüència, el nostre cor s'entendreu amb un profund agraïment. Adeu!, adeu a les muntanyes russes! Ara podrem anar a l'estadi en "Mercedes".

Xam

CICLISME

Encara falta bastant per començar la temporada ciclista, però el Club Unió Ciclista Santa Maria no se dorm, com ho prova el fet que hi ha dos aspectes relacionats amb aquest esport que són bona notícia ara mateix.

En primer lloc direm que ja fa temps que s'havia plantejat una sol·licitud en el sentit de poder comptar amb una instal·lació de llum al nostre velòdrom. Doncs bé: aquesta possibilitat s'ha pogut confirmar gràcies a una subvenció concedida pel Consell Insular de Mallorca i esperam que ben prest els aficionats a la bicicleta tendran l'oportunitat de practicar el seu esport amb llum artificial. Actualment s'està en fase d'elaboració del projecte de les instal·lacions que comptaran amb dues torres i un total de 10 focus, però de fet el Club Unió Ciclista ja té via lliure per comen-

çar els treballs en voler. El pressupost ronda les 840.000 pessetes.

L'altre aspecte que ens interessa de l'actualitat ciclista és que segueix a bon ritme la preparació d'hivern de "equip de joves ciclistes infantils i cadets que, sota la direcció de Bartomeu Caldentey, participaran per primera vegada a les competicions de la temporada que s'acosta en nom del C.U.C. Sta. Maria amb el suport de la firma comercial "Consport". Es motiu d'alegria i satisfacció pels aficionats d'una vila amb tanta tradició de bons ciclistes com és la nostra, que ara després de bastants anys de buit es torni a organitzar un equip santamarier amb corredors santamariers que d'aquí a uns anys es podrien convertir en figures de relleu. Ben prest es celebrarà la presentació oficial de la qual en procurarem oferir una puntual informació.

V. i. J.

SUSCRIVIU-VOS A

coanegra

PUNT I MODA

BOTIGA DE LLANA I FILS

Plaça dels Hostals

SANTA MARIA

Fusteria

Martorell

Taller:

C/. Bartomeu Pascual

SANTA MARIA DEL CAMI

Tenda:

Carrer Llarg, 89

DISTRIBUIDORA

ARTINET

ARTICLES DE NETEJA

I PRODUCTES PER A PISCINES

Plaça de Ca'n Orell, 12

Tel. 62 05 16

SANTA MARIA

Esquitxos

TEMPS D'HIVERN, TEMPS DE NEU

Es Saig que escriu aquests esquitxos, sempre pellucant fetes i coses de Santa Maria, com més antigues millor, és un homo fredoler. En venir s'hivern s'arrufa, fa poques crides, i traülla poc. S'altre dia de pagès, ben assegut devora sa foganya, xerrava amb Madò Antònia, una dona santamariera de soca-rel que va néixer fa més de 86 anys per devers Sa Vileta.

Madò Antònia, que té es cap ben clar, i una memòria d'allò millor, me deia que ara ja no fa tant de fred com abans. Antigament era

un incert que no fes neu per Nadal. Sa neu era de molt una cosa més normal que no és ara. Queien unes flòbies com es puny, i se'n posava un bon gruix pertot arreu. I això que a Madò Antònia son pare ja li deia que quan ell era petit encara en feia més de fred.

Ets al.lots agafaven un mac, el posaven en terra, i hi anaven enrodillant neu fins que tenien unes bolles molt grosses i fortes, que feien rodolar pes Sagrat i per ses places i carrers des poble. Aquelles bolles de neu estaven vuit dies sen-

se fondre's, i a voltes més. Diuen que un dia un carreter que venia de Sencelles se va trobar un caramull de bolles enmig des camí i no va poder passar endavant. No se sap molt bé si allò va fer que se donassin ordres d'aturar aquell costum o què va succeir, la qüestió és que se va esvaïr.

Un altre costum dets al.lotells santamariers era arregar sa neu, ben blanca i neta, i mesclar-la amb llet d'ametla.

Molts de cops ses dones per anar a comprar a sa botiga havien d'agafar sa pala des foc i havien de fer lloc, o havien de cercar ses passes dets altres, i anar per ses síquies que ja estaven fetes.

En aquests dies de neu i gelor ses bísties no sortien i ets homos no podien fer feina. Fins i tot arribaven a estar tres dies sense poder sortir. Son pare de Madò Antònia s'enfadava fort ferm quan veia que sa bístia menjava i no feia feina.

Es fred qualche vegada era ferest. No fa massa, l'any 1956 en va fer molt, però altres pics ja n'havia fet prou. Ses dones treien sa roba banyada defora i a l'acte ja quedava forta com una post. Me deia Madò Antònia: "M'ho varen dir, i jo vaig agafar es davantal i el vaig banyar, el vaig estendre i vaig quedar retgirada, va quedar tot d'una post. No podies estar defora. Era una cosa grossa".

Es dematins s'aigo que rajava de ses canals s'havia gelat, i feia com un caramell de gel, com un degotís, que penjava de ses porxades de Can Mort i altres hostals des camí d'Inca.

Eren temps d'hivern de bon dies veres. No, no ho eren berbes allò. Neu i fred, i un salistre que refredava es més coratjut. Ja ho crec jo que sa gent cercava ses foganyes i ets arrecers, i se colgava ben dejorn per fer-se escàpols d'aquelles inclemències.

Es Saig Arnau.

L'any 1956 en Pere Marcé va fer aquest homonot de neu enmig de sa carretera d'Inca. A sa foto hi surt: a l'esquerra na Francisca Far "Tianeta", a la dreta n'Antònia Marcé "Roma", s'al.lot amb bicicleta és en Rafel Far "Ciutadanet" (a.c.s.)

II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGVA CATALANA
MCMVI 86

la Fundació Pilar-Joan Miró, Guillem Sintès, en representació de Menorca. Albert Ribas, en representació d'Eivissa, Jaume Falconer.

Aquesta exposició, que servirà per donar una visió general de l'art a Balears serà itinerant. S'inaugurarà a Eivissa l'abril, passarà a Menorca i acabarà a Ciutat, concretament a "Sa Llotja", durant el maig d'aquest any. Deu pintors s'esculliran en representació de les Illes a l'exposició que es farà a Catalunya amb el lema "Catalunya, Centre d'Art".

Fruit d'aquest esdeveniment, serà la publicació d'un Catàleg que no sols reunirà tota la mostra pictòrica de l'exposició, sinó que recollirà tot l'art contemporani de les Illes en les seves diverses facetes (Ceràmica, esultura, diseny).

Es farà una mostra paral·lela amb artistes representants de Catalunya i Països Valencians. Aquesta segona mostra serà prou interessant si és té en compte que vindran 10 representants de cada indret.

(Publicitat).

G. A. T. 486

viajes mundisol SA

per la seva comoditat, poden fer les seves reserves a SUPERTRES, t. 62 04 92

DIRECCIÓ GENERAL

DIRECCIÓ GENERAL:
C/ Fray Luis de León, 4
07011 - Palma de Mallorca
Tels: 23 13 48 / 49
Telex: 69078 MSOL